

องค์ความรู้การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตร ปลูกกล้วยน้ำว้าราคาดี มีตลาดรองรับ

นายนิพิจ พิณีผล

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดพิษณุโลก

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

“กล้วยน้ำว้า” เคยเป็นพืชนอกสายตาของเกษตรกรหลายคน แต่ปัจจุบันมีความต้องการต้นพันธุ์สำหรับปลูกขยายเป็นอย่างมาก ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ นี้ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดพิษณุโลกดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกกล้วยน้ำว้าพันธุ์ดีจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อตามแผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเพิ่มผลผลิตกล้วยสดรองรับความต้องการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยตากของจังหวัดซึ่งขาดแคลนเป็นอย่างมากในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา จึงส่งผลให้ราคาท้องถิ่นในการรับซื้อกล้วยน้ำว้าในอำเภอบางกระทุ่ม ต้องขยับสูงขึ้นเป็นหวีละ ๑๐-๑๕ บาท และหากดูสถิติราคาเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๕๕๙ ของตลาดสี่มุมเมือง จะพบว่ากล้วยน้ำว้าเบอร์เล็ก กลาง และใหญ่ มีราคาอยู่ที่ ๑๖.๘๐ ๓๐.๖๘ และ ๔๘.๒๒ บาท/หวี โดยราคาพุ่งสูงสุดในช่วงเดือนสิงหาคม เท่ากับ ๒๕.๖๕ ๔๖.๕๓ และ ๗๒.๒๖ บาท/หวี ตามลำดับ

หากพิจารณาถึงความต้องการในการบริโภคและใช้เป็นวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์กล้วยแปรรูปต่างๆ โดยเฉพาะกล้วยตากที่ปัจจุบันพัฒนาไปไกลทั้งคุณภาพและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกแล้ว จะเห็นได้ว่าความต้องการกล้วยน้ำว้านั้นมีไม่น้อยเลยทีเดียว แต่ผลผลิตกล้วยกลับไม่เพียงพอทั้งที่คนไทยส่วนใหญ่ก็เห็นว่าการปลูกกล้วยเป็นเรื่องง่ายๆ คำตอบ คือ ๑) ความต้องการสำหรับการแปรรูปเพื่ออุตสาหกรรมมีมากขึ้น และ ๒) ผลผลิตกล้วยน้ำว้าเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเนื่องจากปัญหาโรคตายพรายและหนอนกอซึ่งเป็นโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญที่สุด แต่เกษตรกรส่วนใหญ่กลับขาดความเข้าใจถึงสาเหตุของโรค ซึ่งสามารถแฝงไปกับหน่อพันธุ์ได้โดยไม่แสดงอาการของโรคให้เห็น

ดังนั้นจึงอยากทำความเข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการที่เกษตรกรควรคำนึงและปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมในเชิงป้องกันตั้งแต่ก่อนปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตกล้วยเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ก่อนอื่นเราต้องเข้าใจก่อนว่า

๑. น้ำ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิต เนื่องจากกล้วยเป็นพืชที่มีระบบรากส่วนใหญ่กระจายอยู่ใกล้กับผิวดินต้องการน้ำตลอดทั้งปีในปริมาณมากและสม่ำเสมอจึงไม่ควรปล่อยให้ผิวดินแห้งเพราะจะทำให้ผลผลิตลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว แต่การให้น้ำมากเกินไปมีผลทำให้กล้วยตกเครือช้าออกไปอีกประมาณ ๑ เดือนและกล้วยไม่ชอบน้ำท่วมขัง ดังนั้นเกษตรกรต้องวางแผนการปลูกให้ดีหากเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำควรยกร่องแล้วปลูกบนสันร่องเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังบริเวณรากในช่วงฤดูฝน ร่วมกับวางระบบน้ำหยดหรือให้น้ำแบบสปริงเกอร์เพื่อป้องกันปัญหาการขาดน้ำในฤดูแล้ง แต่หากเป็นพื้นที่ที่สามารถระบายน้ำได้ดีควรปลูกในท้องร่องเพราะจะช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดการน้ำได้ง่าย หรือหากเป็นพื้นที่ค่อนข้างเรียบจะขุดหลุมปลูกเลยก็ได้แต่ค่อนข้างจะสิ้นเปลืองน้ำและมักเกิดปัญหาน้ำท่วมขังเฉพาะจุดซึ่งอาจแก้ปัญหาด้วยการใช้รถแทรกเตอร์ไถซักร่องภายหลัง

๒. แสง ผลผลิตของกล้วยจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณอาหารที่สะสมไว้ในเหง้า สังเกตได้จากกล้วยที่ปลูกปีแรกจะให้ผลผลิตที่ดีที่สุดเนื่องจากหน่อพันธุ์ได้รับแสงอย่างเต็มที่ แต่หลังจากนั้นผลผลิตในรุ่นต่อไปจะเริ่มลดลงเรื่อยๆ จนถึงปีที่ห้าแทบจะเหลือแค่เครือละสามหวี สาเหตุหลักที่ทำให้ผลผลิตลดลงเช่นนี้เกิดจากการที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมจำนวนหน่อในกอได้ (แม้ว่าบางรายจะพยายามตัดทิ้งไปบ้างแล้วแต่ก็ยังแทงยอดขึ้นมาอีก) เมื่อกล้วยในกอมีจำนวนหน่อมากเกินไปจะทำให้ใบเกยกันและบังแสงกันเองส่งผลให้หน่อรุ่นหลังได้รับแสงไม่เพียงพอ ถ้าสังเกตจะเห็นว่าหน่อจะผอมลงและสูงชะลูดขึ้น หน่อพวกนี้ไม่มีทางให้ผลผลิตได้ดีเทียบเท่ากับต้นแม่ได้เลย

ดังนั้นหากเกษตรกรต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิตติดต่อกันหลายๆ ปีอันดับแรกคือ ต้องกำหนดระยะปลูกให้สอดคล้องกับทรงต้นของกล้วยแต่ละสายพันธุ์ แต่สำหรับกล้วยน้ำว่าจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อแล้วระยะปลูกในเบื้องต้นไม่ควรต่ำกว่า ๔*๔ เมตร นอกจากนี้ความสมบูรณ์ของดินก็มีส่วนสำคัญเพราะดินที่มีความสมบูรณ์สูงย่อมส่งผลให้พืชเจริญเติบโตได้ดีตามไปด้วย ดังนั้นจึงต้องปลูกให้ห่างสักหน่อยตามคำกล่าวที่ว่า ”ดินเลวปลูกถี่ ดินดีปลูกห่าง”

๓. โรคและแมลงที่สำคัญ

อย่างที่ได้อธิบายไว้ในตอนต้นว่าโรคตายพรายเป็นโรคที่สำคัญที่สุดสำหรับกล้วยน้ำว่า และมีสาเหตุมาจากเชื้อรา *Fusarium oxysporum* โดยเชื้อสาเหตุจะเจริญเพิ่มจำนวนและทำลายเนื้อเยื่อท่อน้ำและท่ออาหาร ส่งผลให้อาหารและน้ำที่รากดูดซึมขึ้นมาจากดินไม่สามารถส่งขึ้นไปให้ส่วนบนของต้นกล้วยได้ ทำให้ใบเหลืองและก้านใบหักที่บริเวณคอต้นซึ่งจะเป็นเกือบทุกใบ แต่อาการเหล่านี้จะแสดงให้เห็นชัดเจนขณะที่กล้วยตกรเครือให้ผลผลิต หากอาการของโรคไม่รุนแรงมากเพียงพอเก็บเกี่ยวผลผลิตได้จะทำให้ไส้กลางของกล้วยแข็งกระด้าง แต่หากอาการรุนแรงจะทำให้ผลกล้วยลีบและไม่แก่พอที่จะเก็บเกี่ยวได้ ทำให้เกษตรกรสูญเสียเวลาและโอกาสเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้สปอร์ของเชื้อรา *Fusarium* spp. สามารถมีชีวิตอยู่ในดินได้นานมากนับสิบปีแม้ว่าจะไม่มีพืชอาศัย ดังนั้นหากมีการเตรียมหลุมปลูกที่ดี จะช่วยป้องกันหรือลดความรุนแรงของโรคในแปลงปลูกได้

ส่วนแมลงที่สำคัญมี ๒ ชนิด คือ ๑) ตัวงวงงไชเหง้า หรือที่เกษตรกรส่วนใหญ่เรียกว่า “หนอนอกกล้วย” โดยตัวหนอนจะเจาะเข้าทำลายรากและไชเข้าไปในเหง้าที่ระดับโคนต้นใต้ดิน จึงมักมองไม่เห็นร่องรอยการทำลายและพบว่ามีการเจาะเข้าทำลายทุกระยะการเจริญตั้งแต่หน่อไปจนถึงเก็บเกี่ยว ๒) ตัวงวงเจาะต้น ลักษณะรูปร่างของตัวเต็มวัยคล้ายกันกับตัวงวงงไชเหง้าเพียงแต่มีขนาดใหญ่กว่าและจะเข้าทำลายเฉพาะช่วงที่กล้วยเจริญเติบโตเต็มที่ก่อนออกปลีจนถึงตกรเครือเท่านั้น แต่ก็มีผลทำให้กล้วยหักพับกลางลำต้นหรือเหี่ยวเฉาในต้นตาย ซึ่งทำให้สูญเสียผลผลิตหรือทำให้คุณภาพของผลผลิตลดต่ำลง นอกจากนี้หากกล้วยเป็นโรคตายพรายจะพบการเข้าทำลายของตัวงวงงไชเหง้าได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรจัดการแปลงให้แสงแดดส่องถึงโคนต้น เพื่อไม่ให้อับชื้นซึ่งเป็นสภาพที่เหมาะสมต่อการวางไข่ของตัวงวงงไชเหง้า ๒ ชนิดและเลือกใช้ต้นพันธุ์จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อหรือจากการผ่าหน่อ แต่หากต้องการใช้หน่อพันธุ์ให้หลีกเลี่ยงแปลงที่มีการระบาดหรือหน่อพันธุ์ที่มีตัวงวงงไชเหง้าทำลายเพราะจะมีไข่และตัวอ่อนอยู่ในต้นพันธุ์ ร่วมกับแช่หน่อพันธุ์ในสารเคมีกำจัดแมลงชนิดดูดซึม เช่น คลอไพริฟอส (chlorpyrifos) จะช่วยให้หนอนและไชในหน่อพันธุ์ตายได้

ที่มา : www.promusa.org

ที่มา : www.promusa.org

ที่มา : คู่มือการปลูกกล้วยไข่

๔. การเตรียมหลุมปลูกและการดูแล

๔.๑ การเตรียมหลุมปลูก ขนาดหลุมควรสัมพันธ์กับระบบรากและการหาอาหารของกล้วย โดยทั่วไปควรมีขนาดประมาณ ๕๐*๕๐*๓๐ ซม. และรองก้นหลุมด้วยเชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา (Trichoderma) เนื่องจากมีความสามารถในการเจริญแข่งขันยับยั้งและทำลายเชื้อราสาเหตุโรคตายพรายได้ ซึ่งเกษตรกรสามารถเลือกใช้ได้ทั้งแบบเชื้อสดที่กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตให้บริการ หรือสารเร่งชูเปอร์ พด. ๓ ของกรมพัฒนาที่ดิน แต่อย่างไรก็ตามควรขยายเพิ่มปริมาณราเขียวไตรโคเดอร์มาในปุ๋ยหมักก่อนนำไปใช้ เพราะนอกจากจะทำให้ได้เชื้อในปริมาณที่มากเพียงพอแล้วยังเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุช่วยปรับโครงสร้างดิน และส่งผลให้ประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยของพืชดีขึ้นอีกด้วย นับเป็นประโยชน์สองต่อ หากต้องการกระตุ้นการเจริญเติบโตควรรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตรเสมอ เช่น สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, ๑๖-๑๖-๑๖ หรือ ๒๑-๒๑-๒๑ อัตรา ๑๐๐ กรัม/หลุม แต่ไม่แนะนำสูตร ๔๖-๐-๐ เพราะมีธาตุไนโตรเจนสูงเพียงอย่างเดียว จึงกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชมากเกินไปส่งผลให้ถูกโรคและแมลงเข้าทำลายได้ง่ายภายหลัง นอกจากนี้ปุ๋ยคอก (มูลโค-กระบือ) มักมีไข่ของด้วงปะปนอยู่ด้วยซึ่งจะฟักเป็นตัวหนอนเข้าทำลายกล้วยได้ต่อไป จึงควรนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักก่อนเพื่ออาศัยความร้อนที่จะเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการหมักช่วยทำลายไข่ให้ไม่สามารถฟักเป็นตัวหนอนได้ เมื่อกระบวนการหมักเสร็จสมบูรณ์แล้วจึงขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อเพิ่มปริมาณเชื้อก่อนนำไปใช้ตามคำแนะนำ

๔.๒ การเลือกต้นพันธุ์ นอกจากจะต้องเลือกให้ตรงกับสายพันธุ์ที่ต้องการทั้งของผู้ปลูกและตลาดแล้วอีกสิ่งที่สำคัญคือ เลือกใช้ต้นพันธุ์ที่ไม่มีเชื้อก่อโรคแฝงมากับหน่อพันธุ์ จึงขอแนะนำวิธีการเลือกต้นพันธุ์ ดังนี้

๑) **หน่อพันธุ์** คือการขุดแยกหน่อออกมาจากต้นแม่ เป็นวิธีที่นิยมใช้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงที่จะมีเชื้อราสาเหตุโรคตายพรายแฝงไปกับหน่อพันธุ์ได้มากที่สุด เนื่องจากโรคตายพรายไม่แสดงอาการในระยะหน่อแม้ว่าต้นแม่จะเป็นโรคแล้วก็ตาม จึงต้องอาศัยการสังเกตจากต้นแม่ในแปลงว่ามีอาการของโรคตายพรายหรือไม่ ดังนั้นหากต้องการใช้หน่อพันธุ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดเลือกจากแปลงแม่พันธุ์ที่มั่นใจว่าปลอดโรคเป็นสำคัญไม่เช่นนั้นแล้วจะเป็นการกระจายเชื้อโรคตายพรายด้วยมือของเราเอง

๒) **ต้นพันธุ์จากการผ่าหน่อ** ได้จากการนำเหง้ามาผ่าแยกแล้วชำในวัสดุปลูก เพื่อให้ตาที่แทรกตัวอยู่บริเวณเหง้าเจริญเติบโตขึ้นเป็นต้นใหม่ วิธีการนี้มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากและแนะนำให้เกษตรกรทำเพื่อเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์จากแปลงแม่พันธุ์ที่ปลอดโรคได้อีกอย่างน้อย ๖-๘ เท่า (เหง้าอายุ ๘ เดือน) นอกจากนี้การผ่าเหง้ายังช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดแยกชิ้นส่วนที่ถูกหนอนเข้าทำลายทิ้งไปได้อีกด้วย เป็นการป้องกันการแพร่กระจายของหนอนไชเหง้าที่แฝงไปกับหน่อพันธุ์ได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งช่วยควบคุมจำนวนหน่อในกอซึ่งจะส่งผลต่อการให้ผลผลิตของต้นแม่พันธุ์อีกด้วย

๓) **ต้นพันธุ์จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ** ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการปลูกเชิงการค้าและปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะต้นพันธุ์ปลอดจากโรคและแมลงศัตรูมีอายุและขนาดที่สม่ำเสมอ และเจริญเติบโตเร็วให้ผลผลิตสูงกว่าเมื่อเทียบกับต้นพันธุ์ชนิดอื่น (ผลผลิตเฉลี่ย ๘-๑๐ หัวต่อเครือ) ตลอดจนกำหนดช่วงระยะเวลาการเก็บเกี่ยวได้ง่าย

ผลผลิตจากแปลงแม่พันธุ์

ตัดเพิ่มจำนวนต้นพันธุ์

ต้นพันธุ์ในสภาพ

ต้นพันธุ์พร้อมย้ายปลูก

อนุบาลระยะที่ 1 อายุ 30

อนุบาลระยะที่ 2 อายุ 60

ผลผลิตจากแปลงเกษตรกร

อย่างไรก็ตามเนื่องจากศูนย์ฯ มีกำลังผลิตต้นพันธุ์กล้วยจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพียง ๕๐,๐๐๐ ต้น/ปี จากข้อจำกัดของกระบวนการผลิตขยายในห้องปฏิบัติการ ดังนั้นการใช้ต้นจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อปลูกเป็นแปลงแม่พันธุ์และขยายเพิ่มจำนวนด้วยวิธีการผ่าหน่อจะช่วยให้เกษตรกรได้ต้นกล้วยพันธุ์ดีสำหรับปลูกขยายได้มากขึ้น

๔.๓ การปฏิบัติดูแล

๔.๓.๑ การตัดแต่งหน่อและใบ หรือที่เกษตรกรเรียกว่า “สาบกอ” นั้น มีประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑) ช่วยป้องกันและลดการแพร่ระบาดของด้วงศัตรูกล้วย เนื่องจากด้วงปีกแข็งทั้ง ๒ ชนิดชอบวางไข่ในที่อับชื้น ดังนั้นหากไม่มีการตัดแต่งหน่อและใบแห้งจะทำให้บริเวณโคนต้นกล้วยกลายเป็นที่วางไข่และฟักเป็นตัวหนอนเข้าทำลายต้นกล้วยในภายหลัง อย่างไรก็ตามด้วงมีข้อควรระวังอยู่ ๒ ข้อ คือ ๑) ในฤดูฝนไม่ควรนำเศษซากของหน่อและใบที่ตัดแต่งแล้วสู่มไว้บริเวณโคนต้นเพราะจะอับชื้นและเหมาะต่อการวางไข่ของด้วงดังกล่าว ส่วนในฤดูแล้งสามารถทำได้เพื่ออนุรักษ์น้ำในดินแต่เมื่อเข้าสู่ฤดูฝนควรเอาออกจากกอด้วย ๒) อุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการตัดแต่งหน่อและใบสามารถกระจายเชื้อตายพรายจากต้นเป็นโรคสู่ต้นปกติได้เนื่องจากกล้วยเป็นพืชที่มีน้ำในกาบใบมาก เมื่อทำการตัดแต่งต้นกล้วยที่เป็นโรค เชื้อราสาเหตุบางส่วนจะติดไปกับอุปกรณ์การเกษตรและถ่ายทอดลงสู่ต้นปกติ ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการถ่ายเชื้อผ่านอุปกรณ์การเกษตรในทางปฏิบัติจึงไม่ควรตัดแต่งหน่อและใบของต้นเป็นโรคและต้นปกติปะปนกัน

๒) หากไม่มีการตัดแต่งหน่อจะทำให้การให้ผลผลิตกล้วยในรุ่นต่อไปลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากหน่อกล้วยรุ่นหลังได้รับแสงไม่เพียงพอ ส่วนเทคนิคในการเลือกไว้หน่อนั้นในแต่ละรุ่นควรเลือกไว้เพียงหน่อเดียวและให้อายุห่างกัน ๔ เดือน ตามอายุการเก็บเกี่ยวของกล้วยน้ำว่าหลังตัดปลี ในลักษณะของต้นแม่ ต้นลูก ต้นหลาน ต้นเหลน โดยเลือกไว้หน่อที่อยู่ชิดต้นแม่และตรงข้ามกับหน่อที่เลือกไว้รุ่นก่อนเพื่อประโยชน์ในการพุงลำต้น และเกิดความสมดุลของระบบรากในกอ วิธีนี้เกษตรกรจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณ ๔ เครือ/กอ/ปี โดยได้ผลผลิตสูงใกล้เคียงกับการปลูกใหม่เนื่องจากอาหารส่วนใหญ่ถูกส่งไปเลี้ยงผลผลิต เพื่อให้การคุมหน่อมีประสิทธิภาพขอแนะวิธีการดังนี้

๑) ขุดแยกหน่อ ควรใช้เมื่อหน่อที่จะขุดยังมีขนาดเล็กหรือยังเจริญอยู่ในระยะหน่อใบดาบ แต่ควรหลีกเลี่ยงขณะที่ต้นแม่อยู่ในช่วงให้ผลผลิต คือ ตั้งแต่มีใบธงโผล่ให้เห็นก่อนแทงปลีไปจนถึงก่อนเก็บเกี่ยว ประมาณ ๒ สัปดาห์ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทั้งปริมาณและคุณภาพหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “กล้วยงั้น”

๒) ปาดหน่อ หรือที่ชาวสวนเรียกว่า “เบนหน่อ” วิธีนี้ไม่สามารถกำจัดหน่อได้ แต่ช่วยชะลอการเจริญของหน่อและทำให้โคนเหง้าสะสมอาหารและมีขนาดใหญ่ขึ้นเหมาะสำหรับการนำไปปลูกภายหลัง โดยจะทำการปาดหน่อไว้ก่อนขุดแยกไปปลูกประมาณ ๒-๓ ครั้ง วิธีนี้ยังช่วยทำให้หน่อที่เลือกไว้ทดแทนต้นแม่ได้รับแสงในปริมาณที่มากยิ่งขึ้นด้วย

๓) ทำลายหน่อขนาดใหญ่ซึ่งไม่สามารถขุดออกได้ โดยหลังจากปาดหน่อแล้วใช้ปลายมีดคว้านให้เป็นหลุมลึกลงไปแล้วหยอดด้วยน้ำมันก๊าดประมาณ ๒ ช้อนโต๊ะ เพื่อทำลายหน่อโดยไม่ส่งผลกระทบต่อต้นแม่หรืออาจเลือกใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชชนิดสัมผัสตาย (พาราควอทไดคลอไรด์; paraquat dichloride) เจือจางกับน้ำ ๗ เท่า วิธีปฏิบัติ คือ ตวงสารดังกล่าวมา ๑๕๐ ซีซี (เติมนวดกระตังแดงหรือเอ็ม ๑๕๐) แล้วเติมน้ำเพิ่มให้ครบ ๑ ลิตร จากนั้นนำไปหยอดในหลุมที่เตรียมไว้ในอัตราเดียวกันกับน้ำมันก๊าด

ส่วนการตัดแต่งใบนั้นในช่วงระยะเจริญเติบโตควรไว้ใบบนต้นอย่างน้อย ๑๐-๑๒ ใบ เพื่อให้กล้วย
แทงปลีเร็วขึ้น โดยเลือกตัดทิ้งเฉพาะใบแก่ที่แห้งมากเกินกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์เพราะไม่ได้ช่วยในการปรุงอาหาร
แล้ว อย่างไรก็ตามไม่ควรไว้ใบมากเกินไปเพราะจะทำให้เกิดการบังแสงแดดส่งผลให้หน่อรุ่นหลังสูงชะลูดบอบ
บางและไม่แข็งแรง แต่หากไว้ใบน้อยเกินไปจะทำให้การเจริญเติบโตไม่ดี ดินสูญเสียความชื้นเร็วและเกิด
ปัญหาวัชพืช เมื่อกล้วยตกรื้อแล้วควรแต่งใบที่อาจเสียดสีกับผลกล้วยออกและเหลือไว้เพียง ๕-๗ ใบก็พอ
การไว้ใบมากจะทำให้ต้นกล้วยรับน้ำหนักมากและเกิดการโคนล้มได้ง่าย แต่หากไว้ใบน้อยเกินไปจะทำให้คอ
เครือและผลกล้วยถูกแดดเผาเป็นเหตุให้กล้วยหักพับบริเวณคอเครือก่อนเก็บเกี่ยวได้

๔.๓.๒ การกำจัดวัชพืช หากเลือกกำจัดวัชพืชโดยวิธีการพรวนดิน ควรทำภายใน ๑-๒ เดือนแรก
หลังปลูกในขณะที่รากกล้วยยังขยายไปไม่มากนัก เพื่อไม่ให้กระทบต่อระบบรากเพราะจะทำให้กล้วยชะงักการ
เจริญเติบโตส่วนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชนั้นเกษตรกรต้องคำนึงถึงชนิด อัตราความเข้มข้น และ
ช่วงเวลาการใช้ที่ต้องเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากผลกระทบของสารเคมีและสารพิษ
ตกค้าง ขณะที่การคลุมดินด้วยพลาสติกได้ผลดีแต่มีค่าใช้จ่ายสูง หากใช้เศษวัชพืชที่ตัดมาคลุมระหว่างแถวจะ
ช่วยเก็บความชื้นและเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุได้อีกทางหนึ่ง ส่วนการคลุมดินด้วยใบกล้วยสด ใบแห้ง หรือถ้า
ต้นที่ตัดเป็นท่อนแล้วลอกออกเป็นกาบๆ นั้นต้องระมัดระวังเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโดยเฉพาะแปลงที่
มีปัญหาโรคตายพรายและโรคใบจุด สำหรับการปลูกพืชคลุมดินที่มีเจริญเติบโตเร็วสม่ำเสมอและไม่เลื้อยพันปก
คลุมต้นกล้วย เช่น พืชตระกูลถั่วและผักที่มีระบบรากตื้นเป็นวิธีการที่ดีที่นอกจากจะช่วยลดปริมาณวัชพืชใน
แปลงและเพิ่มอินทรีย์วัตถุเมื่อไถกลับแล้ว ยังทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

๔.๓.๓ การให้ปุ๋ย หากต้องการกระตุ้นผลผลิตให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรเสมออัตรา ๑๐๐ กรัม/ต้น หลังปลูก
ติดต่อกันประมาณ ๕ เดือนหรือจนกว่ากล้วยจะแทงหน่อลูก จากนั้นให้งดปุ๋ยไปจนกว่ากล้วยจะแทงปลีแล้ว
เปลี่ยนเป็นสูตรที่มีโพแทสเซียมสูง เช่น สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ เพื่อกระตุ้นการสะสมแป้งและน้ำตาลในอัตราเดียวกัน
คือ ๑๐๐ กรัม/ต้น/เดือนไปจนกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิต ทั้งนี้สำหรับปลูกกล้วยน้ำว้ามะลิอ่อนเพื่อเป็นวัตถุดิบใน
การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยตาก ไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมี เนื่องจากจะทำให้มีปริมาณน้ำตาลในผลผลิตสูงเกินไป
ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์กล้วยตากมีสีน้ำตาลเข้มและมีอายุในการเก็บรักษาสั้นลง

๔.๓.๔ การห่อผลกล้วย หากผลิตกล้วยเพื่อการส่งออกมีความจำเป็นต้องคลุมถุงเพื่อช่วยให้ผิวสวย
และป้องกันแมลงและค้างคาวทำลายผล นอกจากนี้ยังช่วยเร่งให้ผลกล้วยแก่เร็วขึ้น ๒-๓ วัน แต่จะทำให้ผิว
ของผลมีความหนาลดลงเล็กน้อย ทั้งนี้ควรโน้มใบธงมาปิดผลกล้วยด้านบนก่อนห่อเพื่อกันแสงแดดเวลาร้อนจัด
จะได้ไม่ทำให้ผิวไหม้ ถุงที่ใช้ควรเป็นถุงพลาสติกโพลีเอทิลีนขนาดใหญ่ (หนา ๐.๕ มม.) และยาวกว่าเครือกล้วย
เจาะรูเป็นระยะๆ และเปิดปากถุงเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ หากไม่เจาะรูและปิดปากถุงอาจทำให้กล้วยเน่าได้

หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมสามารถสอบถามได้ที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัด
พิษณุโลก ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้อีกหนึ่งแห่งหนึ่งที่มีความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการปลูก
กล้วยเชิงการค้าให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปเพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพการเกษตร หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๕๕-๙๐๖๒๒๐-๑